

LUOTETTAVAN
LÄÄKETIEDON
PUOLESTA
Lääkeinformaatioverkosto

Kansallinen Lääkeinformaatioverkosto 2021–2023 Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua -työryhmä, kokous 3/2023, MUISTIO

Aika: Tiistaina 12.9.2023 klo 14.00–16.00

Paikka: Microsoft Teams -kokous

Kokouksessa läsnä:

Essi Kariaho, puheenjohtaja, Pharmaca Health Intelligence Oy
Roosa Kekki, sihteeri, Suomen Farmasian Opiskelijajärjestöt ry
Hanna Manninen, Kuluttajaliitto
Raimo Ojala, Kliinisen Farmasian Seura
Minna Nissilä, Orion Oyj
Erja Niemi, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sairaala-apteekki
Katja Uljas, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sairaala-apteekki
Charlotta Sandler, kummi koordinaatioryhmästä, Suomen Apteekkariliitto
Henna Kyllönen, Suomen Apteekkariliitto
Elina Ottela, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Ville-Matti Mäkinen, Suomen Proviisoriyhdistys ry

Neljä nostoa kokouksesta:

1. Itä-Suomen yliopiston proviisoriopiskelijoiden kurssiprojektitöiden pohjalta on syntynyt tiivis **tarkastuslista potilaan lääkehoitoprosessista** muutaman tarkistusvaiheen kautta (Liite 1). Potilaan lääkeinformaation tarkistuslistaus jaetaan työryhmälle jatkotyöstöä varten kommentteille ja palautteen saamiseksi. Mahdolliset kommentit ja kehitysehdotukset tuotokseen tulee lähettää 25.10. mennessä.
2. Puheenjohtajien ja sihteerien vuosikokouksessa keskusteltiin tärkeistä takarajoista: työryhmän toimintasuunnitelma 2024-2026 pitää olla hyväksytty 24.11.2023, ja kaikkien työryhmien toimintasuunnitelmat hyväksytään koordinaatioryhmän kokouksessa 12.12.2023. Työryhmien toimintakertomukset toimikaudesta 2021-2023 hyväksytään tammikuussa koordinaatioryhmän järjestäytymiskokouksessa.
3. Digitaalisten hoitopolkujen ja niillä hyödynnettävien työkalujen kehittäminen -toimenpiteen kartoitus edistyy ja valmistuu mahdollisesti jo vuoden loppuun mennessä. Kartoituksessa olisi tarkoitus pohtia digitaalisten hoitopolkujen rakenteita, sekä hyötyjä ja haasteita niin potilaan sekä ammattilaisen näkökulmasta.
4. Kiitos Roosalle työstä työryhmän sihteerinä! Tämä oli viimeinen työryhmän kokous, johon Roosa pääsi osallistumaan.

1. Kokouksen avaus

Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua -työryhmän puheenjohtaja Essi Kariaho avasi kokouksen klo 14.01 ja toivotti työryhmän jäsenet tervetulleiksi työryhmän vuoden kolmanteen kokoukseen.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään asialista kokouksen työjärjestykseksi. **Päätös:** Esityksen mukaan.

3. Työryhmän sihteerin ja varasihteerin valinta

Työryhmän uudeksi sihteeriksi valittiin Erja Niemi (Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sairaala-apteekki) ja varasihteeriksi Minna Nissilä (Orion Oyj).

4. Työryhmän toimintasuunnitelman toimenpiteiden ja kehittämisprojektien edistyminen

4.1. Toimintasuunnitelmaan kirjattujen kehittämisprojektien vastuuhenkilöt esittelivät oman pientyöryhmänsä kuulumiset sekä projektien tilanteen, edistymisen ja seuraavat askelmerkit.

Sairaalahoidon ammattilaisten keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalin päivittäminen ja jalkauttaminen sairaanhoitopiirin tasolla, Erja Niemi (Pirkanmaan sairaanhoitopiirin sairaala-apteekki)

Materiaali on julkaistu [Fimean verkkosivuilla](#). Materiaalia on käytetty perehdytysmateriaalina Pirkanmaan hyvinvointialueelle sairaala-apteekkiin töihin tuleville farmasisteille. Palautetta ei ole vielä tullut käyttöönotosta muilta sairaanhoitopiireiltä. Materiaali on kuitenkin koettu hyvin hyödyllisenä Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä. Materiaalista viestimiseen on kannustettu, jotta materiaalin mahdolliset loppukäyttäjät hyödyntäisivät materiaalia, sekä että materiaalista saataisiin myös loppukäyttäjiltä palautetta jatkokehitystä ajatellen. Materiaalin vaikuttavuutta voisi tulevaisuudessa mitata esimerkiksi linkkien käyttömääriä tutkimalla, jota varten klikkausten analytiikkaa olisi hyvä pyytää Päivi Kivirannalta sopivassa ajankohdassa. Materiaali tulisi jälleen päivittää ensi kolmivuotistoimikauden aikana. Pientyöryhmän ajatukset seuraavasta päivittämisajankohdasta olisi hyvä olla pohdittuna seuraavaan kokoukseen mennessä, jotta ne tulee kirjattua työryhmän toimintasuunnitelmaan vuosille 2024-2026.

Tehokkaan ja toimivan lääkeinformaatioketjun kuvaus, Raimo Ojala (Kliinisen Farmasian Seura) ja Elina Ottela (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, SuPer ry)

Pientyöryhmä on jatkanut Itä-Suomen yliopiston proviisoripöytäkirjojen kurssiprojektitöiden pohjalta syntyneiden lääkeinformaatioketjujen kuvauksia. Työstön pohjalta on syntynyt tiivis listaus potilaan lääkehoitoprosessista muutaman eri tarkistusvaiheen kautta (Liite 1). Potilaan lääkeinformaation tarkistuslista jaetaan työryhmälle jatkotyöstöä varten kommentteille ja palautteen saamiseksi. Kommentit materiaaliin tulee lähettää viimeistään 25.10. mennessä. Tarkistuslistaus sai työryhmältä positiivista palautetta juuri tiivistä muodostaan ja valmiiksi hyödynnettävästä ulkoasustaan. Työryhmässä heräsi keskustelua vielä mm. lääkekustannusneuvonnan ja -ohjauksen lisäämisestä. Linkki-listaus lisätään tarkistuslistan loppuun lääkealaan linkittyvien toimijoiden sivuille ohjaamiseksi.

Työryhmässä pohdittiin myös mahdollisuutta muuttaa tarkistuslista potilaan/asiakkaan itsekäyttömuotoon, jolloin tarkistuslista voisi mahdollisesti lisätä potilaan hoitoon sitoutumista, kun potilas voisi itse tarkistaa, että hänellä on riittävä tieto ja osaaminen lääkityksestä. Työryhmästä ehdotettiin, että listaan voisi lisätä lääkkeen vaikutusten tunnistamisen ja lääkkeen käyttämättä jättämisen vaikutukset, sekä lääkityksien vaihdoksiin liittyvät piirteet sekä mahdolliset itse lääkitykseen liittyvät erityispiirteet. Jatkon kannalta pohdittu, mikäli opiskelijat voisivat myös testata listan käyttöä käytännössä, esimerkiksi

apteekkiharjoitteluissa. Toimenpiteen jalkauttamisesta ja seurannasta olisi hyvä saada alustavia ajatuksia seuraavaan kokoukseen mennessä kuluneen kolmivuotistoimikauden toimintakertomusta varten. Fimean apua kaivattaisiin mahdollisesti listauksen visualisointiin samaan linjaan muiden jo julkaistujen dokumenttien kanssa. Pohdittu myös listauksen suhtautumista toisiin, jo olemassa oleviin tarkistuslistoihin, ja todettu, että eri tahojen tarkistuslistat enemmänkin täydentävät toisiaan työvälineinä.

Valtakunnallinen lääkkeet ja ympäristö -teeman informointikampanja lääkelaastarien käyttäjille, Henna Kyllönen (Suomen Apteekkariliitto)

Toimenpiteen toimintakertomus vuosista 2021–2023 on ajantasalla. Itä-Suomen yliopiston farmasian opiskelijoiden apteekkiharjoittelun tuloksista ollaan vielä muodostamassa julkaisua. Aikataulu tulosten julkaisulle tarkentuu vielä loppuvuoteen mennessä. Julkaisu muodostetaan mahdollisesti erillisenä pientyöryhmän toimenpiteestä. Tavoitteena olisi viestiä suunnitelmista ja tulosten julkaisusta seuraavassa työryhmän kokouksessa. Pohdittu mahdollisuutta muodostaa lääkkeiden ympäristövaikutuksista viestivää toimenpidettä myös tulevilla kolmivuotistoimikaudella, esimerkiksi yhdessä Apteekkariliiton kanssa. Nostettu myös esille, että Helsingin Yliopistoon perustetun farmasian kestävä kehityksen professuurin viranhaltijan voisi pyytää vieraaksi työryhmän kokoukseen.

Lääkäreiden ja hoitajien keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien päivitys, Elina Ottela (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, SuPer ry)

Pienryhmä on päivittänyt listaukset ja materiaalit ovat julkaistu Fimean verkkosivuilla. Muoto ja sisältö on pysynyt melko ennallaan, mutta tietojen esitystavan selkeyttä on kehitetty ja tiedot päivitetty ajantasaisia vastaaviksi. Materiaalit on sovittu jälleen päivitettäväksi noin 2 vuoden kuluttua. Materiaaleista viestitään myös sidosryhmille materiaalin jalkauttamiseksi. Materiaalin vaikuttavuutta voisi mitata esimerkiksi linkkien katsomismääriä seuraamalla, jota varten Fimealta tulisi tiedustella analytiikkaa katsomismääristä sopivassa ajankohdassa.

[Materiaali: Lääkäreiden keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja](#)

[Materiaali: Hoitajien keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja](#)

Apteekkien farmaseuttisen henkilöstön keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien päivitys, Henna Kyllönen (Suomen Apteekkariliitto)

Materiaali on hyväksytty koordinaatioryhmässä, sekä julkaistu [Fimean verkkosivuilla](#). Materiaalien ulkoasua on päivitetty ja kaikki ammattilaisten lääketiedon lähteet -materiaalit löytyvät nyt myös [Fimean verkkosivulla upotettuna](#). Materiaali tullaan jakamaan sidosryhmille ja apteekeille materiaalin jalkauttamiseksi. Materiaalin vaikuttavuutta voisi jälleen mitata linkkien katsomismääriä mittaamalla, jota varten Fimealta tulisi tiedustella analytiikkaa katsomismääristä sopivassa ajankohdassa.

Tiedon tuottaminen ajankohtaisista ja tarpeellisista aiheista lääkkeiden käyttäjille

Pientyöryhmä on työstänyt kaksi potilasjärjestöjulkaisuun tarkoitettua kiertoartikkelia lääkeinformaation mahdollisista ongelmakohtista, joista toisessa kiertoartikkelissa on erityisesti käsitelty tekoälyn hyötyjä ja haasteita lääkeinformaation näkökulmasta. [Fimea: Kannattaako ChatGPT:n kanssa jutella lääkkeistä?](#)

Digitaalisten hoitopolkujen ja niillä hyödynnettävien työkalujen kehittäminen, Ville-Matti Mäkinen (Suomen Proviisoriyhdistys ry)

Toimenpiteen kartoitus edistyy ja valmistuu mahdollisesti jo vuoden loppuun mennessä. Kartoituksessa olisi tarkoitus pohtia digitaalisten hoitopolkujen rakenteita, sekä niiden

hyötyjä ja haasteita niin potilaan kuin ammattilaisen näkökulmasta. Kartoituksen tueksi ja lähtötiedon keräämiseksi voisi teettää kyselyn mahdollisesti ammattilaisille ja potilaille. Hanna Manninen Kuluttajaliitosta lupautui Ville-Matin avuksi toimenpiteeseen ja pienryhmään.

5. Toimintakertomus kolmivuotistoimikaudesta 2021–2023 ja Toimintasuunnitelma tulevalle kolmivuotistoimikaudelle 2024–2026

5.1. Toimintakertomus

Toimintakertomuksen alustava versio oli lähetetty työryhmälle tarkasteltavaksi (Liite 2). Kokouksessa käytiin Toimintakertomusluonnos läpi. Mikäli Toimintakertomukseen, esimerkiksi toimenpiteiden aikatauluun, vaikuttavuuden seurantaan, materiaalien jalkauttamiseen tai jatkopäivitystarpeisiin, on muokkausehdotuksia ja kommentteja, tulee ne ilmoittaa Roosalle ja/tai Essille viimeistään 25.10. mennessä. Lopullinen toimintakertomus kuluneesta kolmivuotistoimikaudesta hyväksytään vuoden viimeisessä työryhmän kokouksessa marraskuussa.

5.2. Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelmaluonnos vuosille 2024-2026 oli kokouksessa tarkasteltavana (Liite 3). Pohdittu muun muassa Tehokkaan ja toimivan lääkeinformaatioketjun kuvaus - tarkistuslistauksen ja Valo-hankkeen yhteisen toimenpiteen aloittamista tulevalle toimikaudella. Keskusteltua heräsi myös hyvinvointialueiden rahoitusvaikeuksien pohjalta informointikampanjan tai toimenpiteen käynnistämistä. Hyvinvointialueiden lääketiedon saavutettavuuden kehittämistarve on tunnistettu. Tiedon tuottaminen lääkkeiden raaka-aineiden alkuperistä sekä lääkkeiden ympäristövaikutuksista koettiin hyödylliseksi. Sairaanhoidaja-, lääkäri- ja farmaseuttipiskelijöiden osaamisen hyödyntämistä kannattaa jatkaa myös tulevalle kolmivuotistoimikaudella.

Kommentit toimintasuunnitelmaluonnokseen, pientyöryhmien mahdolliset jatkotyöstötoiveet tulevalle kolmivuotistoimikaudelle, sekä yleiset ehdotukset työstettävistä aiheista tulisi ilmoittaa Roosalle ja/tai Essille viimeistään 25.10. mennessä. Toimintasuunnitelma vuosille 2024-2026 hyväksytään työryhmän vuoden viimeisessä kokouksessa marraskuussa.

6. Muut asiat

6.1. Kuulumisia koordinaatioryhmän kokouksesta 26.5.2023

- Koordinaatioryhmän kokouksessa hyväksyttiin Sairaalfarmasian ammattilaisten keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja sekä Apteekkien farmaseuttisen henkilöstön keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalit.
- Toimenpide keskustelevan tekoälyn, kuten esimerkiksi ChatGPT:n haasteista ja hyödyistä lääketiedon hyödyntämisessä synnytti paljon keskustelua koordinaatioryhmässä. Työryhmien rajat ylittävä yhteistyö keskustelevan tekoälyn käyttömahdollisuuksista nyt ja tulevaisuudessa luotettavan lääketiedon työkaluna, ja aihe yleisesti, koettiin erittäin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi.

6.2. Kuulumisia työryhmien puheenjohtajien ja sihtereiden kokouksesta 31.8.2023

Tällä hetkellä on käynnissä strategiakausi 2021-2026, joka on jaettu kahteen kolmivuotistoimikauteen (2021-2023 ja 2024-2026). Työryhmämme vastuulla on edistää Kansalliseen lääkeinformaatiostrategiaan kirjattuja toimenpiteitä, vaikkakin myös strategian ulkopuolisten toimenpiteiden edistäminen on sallittua:

- Jatkamme Lääkeinformaatioverkostossa kaudella 2012–2020 työstettyjen Laadukas lääkeinformaatio -materiaalien säännöllistä päivittämistä ja aktiivista jalkauttamista kaudella 2021–2026.
- Jatkamme selkokielisen lääkeinformaation tuottamista lääkkeiden käyttäjille ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöille.
- Viestimme ajankohtaisista ja kansallisesti merkittävistä lääkehoidon asioista, esimerkiksi biosimilaarien käyttöönotosta lääkkeiden käyttäjille ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöille.
- Osallistumme tarpeiden ja resurssien mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen aikana tehtävään kehittämistyöhön, jossa varmistetaan lääkeinformaation toteutuminen lääkehoidon aikana. Kehittämistyö voi tapahtua esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön ohjelmissa.
- Osallistumme tarpeiden ja resurssien mukaan kansalliseen tiedonhallinnan ja digitaalisten työvälineiden kehittämiseen osana lääkeasioiden tiekartan toimeenpanoa, esimerkiksi kansallista lääketietovarantoa koskeviin jatkotoimenpiteisiin.
- Nostamme esille lääkkeiden ympäristövaikutuksia ja mahdollisuuksia vähentää niitä, esimerkiksi viestimällä siitä, että lääkkeen käyttäminen ohjeen mukaan on myös ympäristöteko.

Kolmivuotistoimikausien vaihtuessa olisi hyvä muistaa seuraavia asioita:

- 24.11.2023 työryhmän toimintasuunnitelma vuosille 2024-2026 pitää olla hyväksyttyinä, jonka jälkeen materiaaleille on koko Lääkeinformaatioverkoston kommenttikierros 27.11.-10.12. Kaikki toimintasuunnitelmat hyväksytään yhteisesti koordinaatioryhmän kokouksessa 12.12.2023.
- Työryhmiin on mahdollista kutsua uusia organisaatioita ja toimijoita kausien vaihtuessa. Työryhmän kokoonpanon olisi hyvä olla selvillä 24.11.2023.
 - Mikäli tulee mieleen tahoja tai henkilöitä, joiden kontribuutio työryhmän toimintaan olisi hyödyllistä, ehdotuksia voi laittaa Essille.
- Työryhmien toimintakertomukset toimikaudesta 2021-2023 hyväksytään tammikuussa koordinaatioryhmän järjestäytymiskokouksessa.

Kansallisen lääkeinformaatioverkoston säännöllisesti toteuttamat tilaisuudet:

- [Lääkeinformaatioforumi](#) 2.11.2023 klo 9.00-11.30: läkkään tukena yhteisellä lääkehoidon polulla
- Lääkeinformaatioverkoston yhteistapaaminen tiistaina 13.2.2024 klo 12.30-15.30.
- Lääkehoidon päivä torstaina 14.3.2024

Jokaisen työryhmän on toivottu työstävän Sic! lehteen yhden artikkelin syksyn aikana. Meidän työryhmämme muodostaa kootun artikkelin ammattilaisten lääketiedon työkaluja ja lähteitä materiaalien päivittämisestä.

7. Seuraavat kokoukset

Kokous 4/23: tiistaina 21.11. klo 9–11

- Toimintasuunnitelma vuosille 2024–2026, ja Toimintakertomus kuluva

- kolmivuotistoimikaudesta hyväksytään vuoden viimeisessä työryhmän kokouksessa.
- Vahvistetaan vuoden 2024 kokouspäivämäärät Doodle-äänestyksen tuloksen pohjalta.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Essi Kariaho päätti kokouksen klo 15.41 ja toivotti työryhmäläisille hyvää syksyä.

Liitteet

Liite 1	Potilaan lääkeinformaatioketjun tarkituslista
Liite 2	Toimintakertomus 2021-2023
Liite 3	Toimintasuunnitelma 2024-2026
Liite 4	Kansallisen Lääkeinformaatioverkoston toimikauden 2021–2023 ja 2024-2026 vaihdos – esitys puheenjohtajien ja sihteerien kokouksesta 31.8.2023
Liite 5	Työryhmien esitykset puheenjohtajien ja sihteerien yhteistapaamisesta